

CHRISTOPHE AUSSEMS *et*
ELS THEUNIS

VUUR

DE NIEUWE
TONEELBIBLIOTHEEK

Soms is alleen al het opnieuw bereiken van een leefbaar evenwicht een schier onmogelijke opgave voor traumaoverlevenden.

Erik de Soir

Het is een groot mysterie van het menselijk leven, dat het geleden leed langzaam overgaat in stille innige vreugde, dat onze bittere tranen tenslotte tranen van ontroering en zuivering van het hart worden.

Fjodor Dostojevski

I SITUATIESCHETS

de slaapzaal

bevindt zich op de tweede verdieping

ze meet 21m60 op 16m

de muren

zijn van steen

de vloer en de zoldering

van gewapend beton

er is een vals plafond

vastgemaakt op een houten latwerk

met tl-verlichting

een dubbele deur

geeft toegang tot de trappenhal

waar ook de kamer van de surveillant ligt

de enige andere deur

geeft toegang tot de bagageruimte

die verder in verbinding staat

met een aangrenzende zolder

één van de negen vensters

aan de zijde van de speelplaats

is een vluchtvenster

dat uitgeeft op een klein platform

naast de dubbele deur
hangen twee conische brandblussers
en een alarmklok
er zijn 63 chambrettes
drie dubbele rijen
en één enkele rij

kleine eenpersoonskamertjes

1m95 breed

1m20 diep

2m05 hoog

drie wanden van triplex-platen
vastgemaakt op een houten geraamte
met verschillende lagen grijze lakverf
afgesloten met een grijs gordijn

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

onderaan open

binnenin

een bed

een kast

een tapijt

1 chambrette is niet beslapen

er bevinden zich 62 jongens in de slaapzaal

tussen 13 en 16 jaar

2 BRANDWEERMAN

woensdag

23 januari

1974

23:01

Hasselt

de meldkamer van de dienst 900

hallo?

ik woon tegenover het college van Berkenbos

het brandt!

deze oproep wordt op band geregistreerd

het brandt!

23:03

de operator alarmeert de brandweer van Heusden

attentie

dringende interventie

Minderbroedersstraat

het korps van Heusden

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

bestaat grotendeels uit lokale vrijwilligers
ieder van hen kent het college
ieder van hen kent iemand die er op internaat zit

ze kleden zich om
sneller dan gewoonlijk

23:06

de eerste wagen vertrekt
vijf minuten na ontvangst van de oproep

sirenes

zwaailichten

ijlen door de nacht

achter het raam van hun slaapkamer

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

staren mensen
in nachtgewaad

23:09

acht minuten na de oproep
arriveert de eerste brandweerwagen
we zien alleen maar rook
geen uitslaande brand
ik herhaal
enkel grijze rook door het dak

met moeite
via een veel te smalle doorgang
rijden ze de speelplaats op

een pater loopt hen tegemoet

wijst met zijn zaklamp

naar de tweede verdieping

daar!

boven!

meer informatie kan hij niet geven

achter de vensters

zien de brandweermannen

een helle gloed

in de vrieskou

in het duister van de speelplaats

lopen jongens

sommigen in paniek

anderen slaapdronken

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de meesten in pyjama

op blote voeten

hier en daar

met kleren of schoenen onder de arm

soms verliezen ze iets

in hun haast

maar kijken er niet naar om

ze willen weg

alleen maar weg

de commandant eist meer informatie

zitten er daar boven nog?

ja

hoeveel?

ik weet het niet

roep uw leerlingen samen en tel ze!

23:11

een tweede brandweerwagen

stopt op de speelplaats

de commandant start een verkenning op

twee man naar boven!

verwittig het korps van Hasselt

we hebben hun autoladder nodig

hij kent de slaapzaal

vorig jaar was zijn oudste zoon hier intern

en nog maar een paar maanden geleden

was hij hier verantwoordelijk

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

voor de veiligheidscontrole

hij heeft de paters op het hart gedrukt

dat er een nooduitgang moest komen

23:13

een derde brandweerwagen arriveert

twaalf minuten na de oproep

zijn drie hulpwagens

en 25 manschappen ter plaatse

ze rollen de hogedrukslangen af

sleuren ze naar boven

langs de brede betonnen trap

bloedsporen op de treden

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

er zijn gekwetsten

boven in de traphal

hangt een dikke

verstikkende rook

we kunnen niet verder

koppel de slangen aan!

blussing gestart

achter de eerste aanvalsploeg

twee brandweermannen

redders

stand-by

voorzien van koorden

zoeklampen

en persluchtmaskers

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

doorzetten naar de slaapzaal

23:16

stap voor stap

trede per trede

verdwijnen de twee

uit het zicht

in het ijle

enkel een leikoord

onder spanning

enkel het geluid

van het ontsnappen van perslucht

voor de rest is het stil

geen geroep

geen gekreun

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ondertussen

op de speelplaats

stelt een andere ploeg de schuifladder op

hij reikt niet eens tot aan de dakgoot

die zijn bedoeld voor huizen

niet voor hoge gebouwen!

één brandweerman is niet tegen te houden

hij wil

via de vensters

een toegang forceren tot de slaapzaal

hij klimt naar boven

bij het bereiken van de hoogste sport

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

leunt hij achterover

rekt zich uit

en grijpt met beide handen de dakgoot

daar hangt hij

in zijn zware uitrusting

benen los van de ladder

ruim tien meter onder hem

de betegelde binnenplaats

23:18

in de dikke rook

doemt een dubbele deur op

ze staat op een kier

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

voor het eerst

vangen de redders een glimp op

van het vuur

ze ademen in

kijken mekaar aan

en wanneer de perslucht ontsnapt

duwen ze de deur voorzichtig verder open

de vlammen zijn onverdraagbaar

de hitte snijdt de adem af

terugtrekken!

op de speelplaats

de brandweerman

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

hij wil en zal bij die jongens geraken

trekt zich op

duwt

zwaait zijn benen in de dakgoot

daar ligt hij

op zijn buik

voelt de hitte

in zijn nek

ziet hoe de vlammen aan de vensters likken

het glas kan ieder ogenblik springen

vanop de grond

de commandant

kom naar beneden!

dit is te gevaarlijk!

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

hij ligt daar

hij weet

één opflakking

één uitslaande vlam

en hij gaat eraan

maar hij is zo dichtbij

23:25

onder aan de trap

een pater

zijn paternoster

als boeien rond zijn handen

boven pogen brandweermannen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

binnen te dringen

onophoudelijk

telkens moeten ze wijken

de hitte

doet hun maskers smelten

de perslucht

wordt zo heet

dat hun longen verschroeien

op de speelplaats deinst iedereen achteruit

voor de regen van glasscherven

boven zuigt het vuur zuurstof

en laaien de vlammen hoog op

terug met beide voeten op de grond

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de brandweerman

ik heb niks voor die jongens kunnen doen

23:28

een brandweerploeg bereikt

het platform aan het vluchtvenster

tussen de af en toe optrekkende rook

zien ze

op de vloer

een pyjama

of ze menen die te zien

een wit-blauw gestreepte pyjama

een brandweerman zet zijn persluchtmasker op

klimt over de dorpel

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

een dik rookgordijn verspert zijn zicht
tastend over de vloer
vindt hij

een uitgestrekte hand

hij tilt het lichaam op
maar moet het meteen weer lossen
de hitte is niet te harden

buiten rukt hij zijn masker af
hapt naar frisse
koele lucht

23:3 I

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

het korps van Hasselt
met groot materieel
de automatische ladderwagen

de commandant vreest
dat het dakgebinte het gaat begeven
we hebben nog meer versterking nodig

0:16
op afstand
buiten de poort
de eerste nieuwsgierigen

in de speelzaal
bezorgde burens

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ze nemen groepjes jongens
mee naar huis
voor warme chocolademelk
en rust

0:43

het korps van Genk is ter plaatse

opnieuw proberen de redders

binnen te dringen

via de dubbele deur

doorheen de nu wijkende vlammenzee

het lukt

enkele meters ver

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

kruipend

in het donker van de rookmassa

kunnen ze amper iets ontwaren

alles kraakt en knettert

geen verstaanbaar woord mogelijk

het rubber en het metaal van hun maskers

gloeit

vlak achter de deurvleugels

zien ze

een paar voeten

I:07

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

het bergen van het eerste slachtoffer

op de trap

een wenende pater

snel

een kruisje

in de verschroeide slaapzaal

ineengekrompen op een bed

een volgend slachtoffer

en

onder dat bed

nog één

amper een meter van het vluchtvenster

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

tegen de muur

drie lichamen

in gehurkte houding

kunnen jullie er nog aannemen?

de dode jongen is nauwelijks

in een deken gewikkeld

en naast de anderen gelegd

of

nog één

uitgestrekt op de grond

zijn kleren smeulen nog

en aan zijn hoofd een gapende wonde

nog één

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

een ketting van mensenhanden

nog vier

we hebben meer dekens nodig!

brandweermannen dragen de jongens

in hun handen

over de speelplaats

twee kamers

en een gang

vol

zij aan zij

I:30

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de brand is gedoofd

de hitte geluwd

het bluswater op de grond

wordt weggepompt

in de na-rokende slaapzaal

verkoelde staketsels

van chambretten

verteerd door vlammen

op de grond

metalen veringen

stro en zeegras

uit matrassen

hier en daar

een smeulende schoen

een boekentas

en

niet verbrand

een pop

1:50

elk lichaam

krijgt een nummer

alle herkenbare voorwerpen

worden genoteerd

op de bijbehorende steekkaart

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de eerste identificatie

paters en leraren

sommige jongens

zijn amper getekend

door de brand

het lijkt alsof ze ongestoord verder slapen

anderen zijn zwart geblakerd

verminkt

verkoold

3:40

einde identificatie

23 nummers hebben een naam

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

4:30

in het gemeentehuis

de burgemeester

afgevaardigden van

civiele bescherming

rode kruis

rijkswacht

politie

brandweer

ze treffen de eerste maatregelen

voor de opvang

van familieleden

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

4:40

op de speelplaats

enkele brandweermannen

uitgeput

geen kind gered

de dageraad breekt aan

op de speelplaats

worden

de schijnwerpers van de brandweer

gedoofd

3 VRAGEN

ça va?

ik ga u een aantal vragen stellen
sommige zijn feitelijk
andere meer gevoelsmatig

voor we eraan beginnen
hoe zit u er op dit moment bij
voor uw gevoel?

voelt u stress
voor dit gesprek?

bent u bang
voor dit gesprek?

is er iets waarover u absoluut niet wilt praten?

vindt u het goed als ik dan toch de vraag stel?
dan kunt u op het moment zelf bepalen
of u wilt antwoorden

oké

bent u er klaar voor?

4 OVERLEVENDE I

nee

van die dag zelf?

die dag

het was een woensdag

ja

woensdagnamiddag was sport

we hebben dan waarschijnlijk zitten sporten

eigenlijk

weet ik dat niet

die vraag heb ik mij nooit gesteld

ik herinner mij veldlopen

maar vooral omdat ik dat niet graag deed

expliciet van die dag zelf?

nee

ik ben aan het denken

nee

nee

ook geen idee

welke lessen ik die dag gehad heb?

nee

welke kleren ik aanhad?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik denk een jeansbroek

ja

maar dat is omdat –

misschien seffens

ja

ik had een jeans aan

tussen het eten en het slapen?

nee

nee

weg

allemaal weg

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

er is veel weg

soms denk ik dat ik dat bewust doe

dat ik heel veel weg

dat ik heel veel weg heb gedaan

eergisteren nog

'Dertig dagen'

dat boek van Annelies Verbeke

ik weet niet of ge dat gelezen hebt?

daar komt pater Pijp in voor

ik las dat

en boef!

dan had ik het weer zitten

goed boek trouwens

maar er wordt een huis in brand gestoken

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en het is dat van de Pijp
dan heb ik het 's nachts vlaggen

de Pijp?
dat was zijn bijnaam
omdat hij pijp rookte
dat stonk heel fel
zo een smal
mager manneke
zag er heel streng uit
daar had iedereen schrik van
die had hetzelfde kapsel
als nu die weerman van de VTM
ik kan niet naar dat weerbericht kijken
dat was een gefrustreerde mens

vreselijke vent

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik weet nog

het was les Engels

die komt voorbij gewandeld

ik zeg

stinkerd!

bah!

stinkerd!

die draait zich om

wie was dat?

ik was dat

gij se stinkerd!

ik weet niet waarom ik dat –

toen hebben ze me drie dagen van school gegooid

maar de leraar Engels feliciteerde mij

well done!

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik word er nog dagelijks mee geconfronteerd
door het feit dat ik

ja

littekens

de mensen kijken nog altijd

het is niet meer zoals in het begin

toen was ik een circusnummer

ik ben nu 54

ik heb langer geleefd met die wonden

dan zonder

eigenlijk

is dat een heel leven geworden

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik werd wakker
van het geluid van vuur
geknetter
en een klein beetje geur

ik werd wakker
ik kijk naar het plafond
en ik zie zo dat schijnsel
ah tiens
het brandt
zo een lichte gele gloed

ik sta op
en ik wandel zo

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

voorbij de deur

ik sta hier

te kijken

vlammekes

iets van niks

een kampvuurke

in de chambrette

en ik ben daar alleen

er is niemand

dat blijft voor mij een mysterie

het was alsof –

naar mijn gevoel is het het bed

iets op het bed

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

wat aan het branden is
gewoon een klein vuurke
was die gordijn open?
is de gordijn?

dus moet ik weg
en ik wandel terug
terug voorbij die deur
voor de tweede keer
ik had dus niks kunnen hebben
terug voorbij die deur

ik ga mij omkleden
want ik sta in mijn pyjama
ik kan toch niet in mijn pyjama
tussen al die kinderen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

niet in uw pyjama

ge gaat niet in uw pyjama naar buiten

ik ga in mijn chambrette

ik doe mijn pyjamabloes uit

en mijn broek uit

nee

en mijn pyjamabroek

nee

ik doe mijn pyjamabloes uit

nee

dat is niet waar

nee

nee fout

opnieuw

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik doe mijn pyjamabroek uit
mijn jeans

en op dat moment

boef!

staat alles in de fik

ineens is alles zwart

alles alles alles

ik moet hier weg

en ik krijg die niet

heb ik mijn jeans half

en moet die uit

dan krijg ik ze ook uit

ik ga met blote benen

mijn pyjamabloes aan

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

loop ik van daar tot hier

door het vuur uit

domp

vuur vuur vuur

alles

vlammen

echt vlammen

en rook

ongelofelijk stinken

zo een scherpe geur

ik ben los door de vlammen uitgelopen

ik kan niet kijken

het is veel te heet om te kijken

mijn handen

houdt zijn handen voor zijn gezicht

heet

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ongelofelijk heet

en pijn

ik weet niet

waar ik loop

ik weet

dat daar ergens de uitgang is

maar ik zie niks

alleen zwarte domp en vuur

ik val

ik ga zitten

hier

ik ga zitten tegen de muur

het is genoeg

ik wil sterven

ik bibber gelijk zot

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

bibberen

bibberen

en en

hier

hier

hier bid ik

God

laat mij sterven

roep

ma!

mammie!

dan

voel ik zo een

zo

pfffffffffffffffff

ik ben er vanaf

ik val flauw

dat is het

dat was het

achteraf blijkt

dat ik vlak aan de deur ben gevallen

geen geluid

niks

het was alsof daar niemand anders was

alsof ik daar alleen was

ik ben zo gaan wandelen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

naar daar

en terug

niemand gezien

geen geroep

geen getier

niks

niks

eigenlijk kan dat niet

ik moet dat gehoord hebben

ik ben daar los dooruit gelopen

ik heb niet staan roepen

ik was

ik stond

ik vind

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

als ik

als ik daar nu gewoon

van mijn snuit had staan maken

ze hebben mij

een pater heeft mij eruit getrokken

ik weet niet wie

er is geloop op de gang

ik voel dat de kinderen raar naar mij kijken

en de pater

kom mee

ik ga u verzorgen

de trap af

naar de ziekenzaal

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

boven is het aan het fikken
maar hier niks
die doet die deur open
doet het licht aan
doet onmiddellijk het licht terug uit

omdat die mij ziet

en omdat die niet wil
dat ik mij zie

maar ik heb mij gezien
door het licht aan
zie ik mij
zie ik mijn handen

het het het

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

het hangt tot hier

lappen vel

en de pater

oei dat is te erg

ik breng u naar het ziekenhuis

de trap af

door de gang

langs de voordeur

in zijn Volkswagen kever

naar het hospitaal

vlakbij

kloppen aan de ingang

nee nee

het is dicht

ge moet achterom

ik krijg daar een morfinespuit

van ik-kan-niet-meer

dat vergeet ik nooit

zalig

zo van

fjoew!

dat wegzakken

zo van

pijn naar geen pijn

zo van

doe nu maar wat ge wilt met mij

dan hebben ze mij verzorgd

ingewikkeld

volledig ingepakt

het vel afgesneden

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

mijn ouders?

mijn ouders kwamen

ik denk

ik weet het niet

die nacht zelf

of 's morgens

mijn ouders kwamen binnen

en dan moesten de verpleegsters zeggen

dat daar is uw zoon

ik was niet om aan te zien

volledig ingezwachteld

zo een kop had ik

onherkenbaar

ik denk niet dat ze veel gezegd hebben
dat denk ik niet

ik ben er 100% zeker van
dit is voor mijn ouders veel erger geweest
dan voor mij

pas een maand later heb ik in de spiegel gekeken
alle

alle spiegels waren weggehaald
omdat die niet wilden dat

dat ze –

die wilden niet dat ik mijzelf

dat ik –

die

die –

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

houdt zijn handen voor zijn gezicht

drie weken

een maand

dan ben ik pas te weten gekomen

dat er 23 doden waren

11 kinderen van mijn klas

nu

nu dat ik daar over babbel

nu realiseer ik me

een maand lang hebben ze

tegen iedereen die daar binnenkwam

hebben ze gezegd

niet zeggen dat er doden zijn

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat was dan de hele tijd

ah hoe is het?

maar die moeten de hele tijd

in hun achterhoofd hebben

opletten wat ik zeg

die konden dus bijvoorbeeld niet zeggen

oh het is toch erg

dat konden ze niet

ah nee

want wat was er erg?

ik heb daar op die 41 jaar niet over nagedacht

dat is het brandbaarste materiaal

dat ge bijeen kunt leggen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

die matrassen

die houten chambretten

die gordijnen

dat is

een brandstapel

er was niks onbrandbaar

jawel

jawel

weet ge wat onbrandbaar was?

mijn pyjama

ik had een onbrandbare pyjama aan

en dat heeft mij gered

ik ben los door dat vuur uitgelopen

een onbrandbare pyjama

als dat nylon was

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dan had dat ingeplekt

een blauwe

lichte blauwe

met een wit randje

hier

ik kreeg twee keer per dag massage

twee keer per dag

kwamen ze mijn vingers kraken

omdat anders

als die verbrand zijn

staan die zo

dat was ongeloofelijk pijnlijk

iedere keer als de deur openging

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

iedere keer

daar is hij

en dan was het de verpleegster

oef

dan ging de deur weer open

mijn ouders

met een pateeke

ging de deur weer

oh nee

de kinesist

maar mijn pateeke is nog niet op

mijn ouders gingen dan weg

die konden daar niet bij blijven

van die watjes

van die moussekes

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

staken ze daartussen
want dat lag altijd open
ik had nog geen plastische chirurgie gehad
dan was dat iedere keer zo
tsjak!
dat watje eruit
tsjak!
die plekten daar dan in
en iedere keer
krak!
drie weken lang
twee keer per dag
dat was de hel
brullen

dan deden ze de deur dicht

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en de deur van de wc ook nog helemaal open
dat het geschreeuw niet te fel was
op de gang
maar ja
nu kan ik mijn vingers bewegen

ik ben 8 keren geopereerd
tussen mijn 14^e en mijn 18^e
aan mijn handen
mijn gezicht

na de 8^e keer
heb ik gezegd
foert!

het is goed

stop daar maar mee
ik ben gelijk ik ben
ik kan er mee leven
laat nu maar

bezoek

aandacht

kadokes

ocharmkes

strontverwend

thuis zijn vond ik helemaal niet fijn

ik wou terug naar het ziekenhuis

ik was een zeurpie geworden

ik weet nog

reden we met de auto

ik weet nog just waar

op de brug over de autostrade in Runkst

werd onze pa heel kwaad

draait hij zich om in de auto

het is niet

omdat ge dat allemaal meegemaakt hebt

dat ge moet denken dat –

dat was zo

boef!

dat heeft me wakker geschud

potverdomme ja

dat was goed

de surveillant was weg
een tas koffie drinken
ondertussen heeft waarschijnlijk
iemand een sigaret gerookt
die willen blussen
of geur weg
met een spuitbus
dat is ontploft
en alles is opgebrand

mijn ouders
die wisten welke jong
ik heb hen gezegd
zeg het me nooit
ik weet het nog altijd niet
en ik wil het niet weten

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

omdat het in mijn hoofd zou kunnen kruipen
ah gij!

de surveillant was weg
een tas koffie drinken
ondertussen heeft waarschijnlijk
iemand een sigaret gerookt
en die willen blussen
of de geur weg
met een spuitbus
dat is ontploft
en alles is opgebrand

als ik nu het juiste detail weet
verandert dat aan de hele zaak niks
feit is

dat daar 23 kinderen gestorven zijn

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

punt

die jong is genoeg gestraft

41 jaar loopt die al –

die zat misschien bij mij in de klas?

die heeft mij misschien toen wel gezien?

wat een leven heeft die?

de surveillant?

wat kan die arme sukkelaar daar aan doen?

die ging

een mens gaat een tas koffie drinken

is just op dat moment beneden

hoe pech kunt ge hebben?

dat is wat ik altijd gehoord heb

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

hij was er niet

maar wat maakt het uit?

wat maakt het uit?

of ik dat nu just weet?

wat zou het minder erg

of erger maken?

dat die

dat die

allez wat gaan we verzinnen?

dat de surveillant aan het flikflooiën was?

met een andere pater?

dat het dat was

dat het dus geen tas koffie is geweest?

maakt dat het erger?

is een tas koffie minder erg

dan met een andere pater?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

maakt ge het uzelf niet moeilijker?

als ge dat altijd maar

wat als?

dat is het dan

wat als die pater er wel was geweest?

wat als hij lawaai had gemaakt?

wat als ik lawaai had gemaakt?

dan waren die kinderen er wel nog geweest

dan was dit allemaal niet gebeurd

ik vind het erg genoeg zo

vuur

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

staan rammelen aan die venster
en die ging niet open
dat is een heftig beeld
ik weet in mijn eigen
ik weet
en dat is ergens een troost voor mij
dat voor die andere kinderen
dat ik zo ongeveer kan inschatten
hoe fel die hebben afgezien
en dat is pijn
maar het is
het is minder erg

dan dat ge het u inbeeldt

ik ben daar ook ineen gaan zitten

een pater heeft mij eruit getrokken

het schijnt dat ze een ketting hebben gemaakt

omdat er zoveel damp was

iemand is erin gelopen

ze hebben iets ineen zien zakken

en ik

ik weet niet wie de laatste was

naar het schijnt

de Pijp

ik zou het moeten weten

zou het kunnen dat

of verdring ik het

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

precies of ik dat systematisch delete

ik weet het niet

wat is dat met herinneringen?

zijn dat uw eigen herinneringen?

of hebt ge dat gelezen?

ik was 14

een kind op dat moment

ik heb daar toen mijn beeld van gevormd

en dat is door de tijd verkleurd

als die paters in de eerste plaats

hun werk tegoei hadden gedaan

dan hadden ze me er niet moeten uittrekken

dat is een gok

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat van dat flikflooiën

dat is een pure gok

ik heb ook

ik heb

ik heb vermoedens

maar ik

daarom dat ik het ook niet uitspreek

omdat ik

ik heb er nooit last van gehad

dus ga ik ook niks zeggen

het zijn allemaal vermoedens

dat dat

die met die

dat maakt toch voor de dood van die 23 niks uit

dan hou ik het bij een tas koffie

ik weet niet

kent ge het 'Isenheimer altaarstuk'?

in Colmar

van Matthias Grünewald

dat is de eerste keer dat Christus geschilderd is

dat hij echt lijdt

daarvoren had ge Christus aan het kruis

en hier zo een beetje bloed

maar als ge die Christus ziet

die ziet af

die was geschilderd

om in een ziekenhuis te hangen

waar allemaal

waren het leprapatienten?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en die waren niks met een propere Jezus
dus daar hangt er een
met rottende wonden aan het kruis
ja
magnifiek
als ge daarvoor staat

dat werkt langs twee kanten

het lijden

het lijden dat er is

totaal niet religieus

wat is dat?

het leven?

en toch slagen ze er in die werken in

die kunnen daar een antwoord op geven

schoonheid

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

het –

hoe moet ik dat zeggen?

het relativeren of de vlucht

de kracht

dat dat iets goeds is

tegen alle miserie

schoon werk

even een schoon beeld

daarin verdwalen zo

dat doet goed

de laatste tijd gaat het

ik ben bijna ieder jaar depressief rond januari

dan heb ik het vlaggen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

het heeft heel lang geduurd
voor ik daarover kon praten

nee

nee

dat is niet waar

ik praatte er wel over

het vertellen van hoe het gebeurd was

de feitelijkheden

een soort mantra

altijd hetzelfde zeggen

om het van u af te kunnen krijgen

maar na 41 jaar

wie wil er dan nog luisteren?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en toch zit ge daarmee

dan ben ik

afgelopen jaar

ik kreeg ieder jaar een brief van Heusden

van het college

van

kom eens

herdenkingsdienst

ik kreeg die brief

en dan scheurde ik die kapot

afgelopen jaar

ben ik toch eens gegaan

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

toen in de mis

hebben ze

zeiden ze de namen

toen ze die namen

alsof ik ineens zover van de grond was

alsof alles versteende

al die namen kwamen

alle andere geluiden waren weg

zoveel

al die namen

ineens opgesomd achtereen

dan ben ik naar de koffietafel geweest

ik zeg

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik wil praten

en dan herkennen ze u niet

oké

het is zo lang geleden

maar dan zegt ge wie ge zijt

ah ja

en

hoe is het?

verder niks

zat ik daar

een sandwich op te eten

ik had een gesprek verwacht

ik denk dat ik gewoon iets wil dat –

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik weet het niet

ik weet niet wat ik wilde

het is ook zo

ja wat is het?

ge wilt verdriet hebben samen

maar die mensen die daar zitten

zijn kinderen van

de ouders zijn in de 70

in de 80

en de jongens gelijk mijn leeftijd

die het overleefden

die komen niet

wat gaat ge daar nog doen?

ik denk

dat het te laat is

dat hadden we 30 jaar geleden moeten doen

vanaf nu

scheur ik die brief gewoon verder kapot

ik zal dat gewoon zelf

ja

5 OVERLEVENDE I I

23 januari

23 uur

23 kinderen

enkele dagen voordien

was daar een hevig onweer

sommigen zijn toen opgestaan

om de klapperende ramen en deuren te sluiten

iedereen die toen niet in bed lag

heeft straf gekregen

nul op gedrag

ik denk

met de brand

dat veel jongens niet uit bed durfden

we hadden die bewuste woensdag sportnamiddag

voetballen en al die dingen

als ik aan iets een hekel had

nu ben ik minstens drie maal per week

aan het sporten

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik had een uitvlucht verzonnen
om niet te moeten meedoen
iedereen was aan het lopen
aan het voetballen
en ik mocht rustig wandelen
rond het voetbalplein

iedereen had zwaar gesport
die vermoeidheid
die heeft
als de leerlingen niet zo moe waren geweest
dan –

ik had niet gesport

ik was niet moe

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik weet ook nog
dat een jongen geld is komen lenen
iets wat ik normaal niet deed
voor een Cha-Cha of zoiets te komen kopen
snoep
dat zijn dingen die veel later terugkomen
ik spreek nu over jaren later
dat ik dacht
ochot die is nog geld komen lenen
ik heb hem nooit meer teruggezien

woensdag werd ook de slaapzaal gepeetst
je moest dan het tapijt van de chambrette

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

op je bed leggen

zodat er onder geschrobd kon worden

ik was dat die dag vergeten

dat tapijt was helemaal nat

en die poetsvrouw was zo sympathiek geweest

om dat nat tapijt op mijn bed te leggen

al mijn dekens nat

dus

ik zat zo te slapen

met opgetrokken knieën

er was geen alarmsysteem

geen noodverlichting

wel een nooduitgang

volgens de paters

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

officieel de deur van de bagagezolder
maar die deur was gesloten
wij zetten daar 's maandags onze valiezen
en dan deden ze die op slot
tegen diefstal
dus dat was geen nooduitgang
ik wist zelfs niet dat daar een uitgang was
er was geen kat die dat wist

en er was een vluchtvenster
dat was toegeverfd
dus dat is ook geen nooduitgang
dat je langs daar kon vluchten
dat wist ook geen kat

en dan dat verhaal van de klepel
die uit de klok was gehaald
dat vind ik zo zwak om dat op die
je zal die jongen maar geweest zijn
die dat op 1 april
ze hebben tien maanden de tijd gehad
om die klepel te vinden
trouwens
die klepel moest er niet hangen
die surveillant moest ter plaatse zijn

achteraf kan je gemakkelijk zeggen
zo en zo en zo
maar dat klopt allemaal niet

ik wil het niet hebben over de nacht zelf
vanaf dat we buiten komen wel
maar binnen
nee

die nacht
dat was een ongeval
maar wat erna gebeurd is
dat is geen ongeval niet meer
dat is een bewuste keuze
dat is veel erger

niemand
geen enkel kind
wil zo een ramp veroorzaken

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat ze die jongen daar mee hebben opgezadeld
dat is een duivelse streek geweest

we maken hem niet verantwoordelijk
dan wordt er zo weinig mogelijk
over gepraat

je zal dat kruis maar dragen
zonder psychologische hulp

er werd niet over gesproken

nooit

behalve die eerste schooldag

omdat Jan Van Rompaey kwam filmen

was het 'Echo'?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

of 'Terloops'?

we waren met zo weinig

alsof het klaslokaal ineens te groot was

we gaan daar niet te lang bij blijven

stilstaan

we gaan over naar de eigenlijke leerstof

waarmee we 2 weken geleden gestopt zijn

dus neem eens even je handboek

en je farde

beelden van de refter

we zitten allemaal te eten en te praten

dat is gemoedelijk

en blijdschappelijk

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

we mogen wat plezier maken

maar eigenlijk was de bedoeling van het college

kijk eens

niks gebeurd hier

ja

er zijn een hoop doden

maar die zijn geklasseerd

vooruit met de geit!

de doofpotoperatie

was toen al hard aan het werken

ik vind dat zeer triestig

dat ze die reportage zo gemaakt hebben

als je 100 uren film hebt

daar kan je bepaalde uren uitknippen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik weet niet
of dat censuur geweest is
maar ze hebben alleen
de blije momenten laten zien
het droevige was heel klein

het is gewoon de overheid
het is niet het college
die hebben ook een baas boven hen
als je begrijpt wat ik bedoel
bepaalde politieke strekkingen
dat was gewoon zo

vier dagen voor de ramp
was de regering gevallen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de premier was een Waalse socialist

Leburton

ontslag moeten nemen

door twee gelekke schandalen

en Tindemans was nog maar net aangesteld

als formateur

de CVP kon zich geen schandaal veroorloven

zeker niet in een katholiek college

ik heb daar geen zwart-wit bewijzen voor

dat is gewoon een logische verklaring

en die paters zwegen ook

maar dat is de Kerk

dat is het huichelen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

van van instituten

die die

het gebeurt nog dagelijks

en maar rond de pot

nog maar weer een onderzoekscommissie

ik heb een allergie voor paters

leugen

dat is een leugen

dat is het eerste waar ik aan denk

bij die mensen

dat is niet echt

de huichelarij van eender welk geloof

er zijn er nog bezig

wat is dat nu voor een gedacht

om tegen iemand te zeggen

ge moogt heel uw leven geen seks hebben

dat is één

dat is al fout

maar twee

als je geneigd bent naar kinderen

dan ga je naar een school

er zijn dingen

ja

als de journalistiek geen moeite doet

ik ga het niet vertellen

als anderen het niet vertellen

er zijn meer zaken gebeurd
dan gewoon die brand

ik wil daar niet over vertellen

is iedereen dan zo naïef?

of achterlijk?

het is toch niet aan mij om dat te doen?

is Heusden heilig?

is Limburg heilig?

het is toch naïef als ge verwonderd zijt

we spreken over de jaren '70

we spreken over een internaat

we spreken over een ramp

we spreken over paters

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

we spreken over paters die niet aanwezig waren
jongens

dat ligt daar al zo lang

hoe is dat mogelijk?

de vader van één van mijn klasgenoten

die dat geld was komen lenen voor die Cha-Cha

die was zo boos

is mijn zoon dan zo dom of zo onhandig?

dat jullie er zijn uitgeraakt

en hij niet?

ik ben blij

dat ik er toch zo

een laatste keer een gesprek mee heb gehad

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de man is ondertussen gestorven

vorig jaar heb ik voor het eerst

alle graven bezocht

ik moest dat doen

dat was niet simpel

om ze allemaal terug te vinden

verspreid over heel Limburg

ik ben toen een 'zus van' tegengekomen

ze vertelde dat haar broer was opgegraven

die was nadien bij zijn ouders begraven

en toen had ze tegen die begrafenisondernemer

gezegd

als hij in die plastic zak steekt

verwittig me dan
ze heeft dan
dus
ze heeft aan het hoofd mogen tasten
ergens aan een heup
en aan voeten

ik moet er nog dikwijls aan denken
zoals ik ook denk aan de kinderen
de kinderen die de busramp overleefd hebben

ik kan het niet verdragen
als ze tegen die kinderen

je hebt geluk gehad

ik vind dat geen geluk

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

als je dat overleeft

geluk is

als je met de lotto wint

maar niet

als je zo –

en je komt daaruit

geluk

is dan toch niet het juiste woord

6 MOEDER

maandagochtend vertrok hij
met de fiets
met zijn kantaske voor die week
make

zei hij

tot vrijdag

en effekes later was hij terug

make

zei hij

gij zijt mij vergeten

een kruiske te geven

en dat is het laatste

dat was het laatste

dat ik heb kunnen doen

ach

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ge kunt dat niet beschrijven

wat dat is

een kind verliezen

en dan op die manier

als die nu ziek was geweest

en ge had lang aan dat beddeke mogen zitten

dan was die weg daar naartoe gemaakt

maar dit

dit is brutaal

heel brutaal gekomen

make

zei hij altijd

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

de anderen zeiden

moeke

maar hij zei altijd

make

ja

als zoiets gebeurt

dan valt dat op

het verschil

maandagochtend

en dan

woensdag is dat gebeurd

mijn broer ging naar de mijn

dat was 's morgens

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

rond een uur of vijf
en toen was dat nieuws al rond

die komt direct terug

kom eens naar beneden

daar is wat gebeurd

op het college

en ik riep nog

ons menneke is er toch niet bij?

toen wist mijn broer al

dat hij erbij was

maar durfde niks te zeggen

mijn broer was

zo zot als iets

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

van ons menneke

hij had zelf twee dochters

dat is mijn zoon

zei hij altijd

mijn jongen

en hij pakte hem altijd mee

naar voetbal Beringen in de tijd

en dat ding is gebeurd

en hij is nooit meer naar de voetbal gaan kijken

het regende

dat weet ik ook nog

en er stond al veel volk aan het college

een rijkswachter vraagt

hoe is uw naam?

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en dan

ga maar door

we komen in een lokaal

met allemaal ouders

en de directeur

geeft ons een hand

christelijke deelneming

dat was alles

dan ben ik in elkaar gezakt

ge hebt toch nog kinderen

iemand die maar één kind had

dat was erg

maar

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

gij hebt er toch nog anderen

ze weten niet wat zeggen

en dan zeggen ze zo een stommiteit

haalt stoffen zakje tevoorschijn

ziet

dat waren zijn knikkers

maar wat heb ik daar bijgestoken?

dan moet ik nu toch direct eens kijken

wat daarbij zit

ziet

dat was zijn portefeuilleke

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat was zijn nagelknipper

zijn autoke

het aluminiumpapierke van zijn chocolade

en dat was al het geld dat hij daarin had

dat is zijn horloge

ge moet niet vragen

daar moet toch wel ferm vuur geweest zijn

want anders kan dat niet

er zit geen glas op

dat is gesprongen

waarschijnlijk

dat is ook nog zoiets

het gerecht

deed ons een brief

dat we moesten komen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat is van u
een vuilzak
en daar zat dit allemaal in
in een vuilzak

dat was alles
er is niks geweest
het onderzoek is stilgelegd
geen rechtzaak
alles was een vraagteken

wat daar precies gebeurd is
werd nooit opgehelderd
alles is van horen vertellen

een pater heeft mij gezegd

roken

dat is

ja zoiets

kwajongensstreken

om te vermijden dat die damp

niet te zien is

bliesden ze

blaasden

bliezen ze die damp in een ballon

ik denk dat die dan blijven blazen zijn

tot die ontploft is

die was vol

en dan is de steekvlam gekomen

ik weet niet hoe dat technisch mogelijk is

ik vermoed dat

maar ik kan ook niet zeggen

of dat waar is

dat weet ik niet

over het stoffen zakje

zelfgemaakt

kijk nu zitten er kotjes in

ik slaap daar altijd op

ik leg dat onder mijn kussen

make

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

mag ik mayonaise maken?

dat hoor ik hem nog zeggen

mag ik mayonaise maken?

en dat was nu toch niet gemakkelijk

hij wilde altijd helpen koken

hij was

heel gediensdig

en lief

een lief menneke

dat blijft ge dragen in uw hart

daar staat hij

op de schilder...

op de foto

alle dagen

zijn kaarske

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

alle dagen

als ik gewassen ben en gegeten heb

dan doe ik

of soms vroeger ook

dat ligt er just aan

wanneer ik er aan denk

dan doe ik dat aan

en blijft dat branden

tot dat opgebrand is

en soms steek ik dan een nieuw

en anders niet

maar ik brand er alle dagen

ik voel dat

ik voel dat wel wat hij was

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik zie hem nog

dan kwam hij thuis met zijn eerste rapport

had hij slechte punten

lag hij onder zijn bed

ja

41 jaar

één van de moeilijkste dingen is

dat ik geen afscheid heb kunnen nemen

hem niet heb kunnen vastpakken

of niks

iemand verantwoordelijk heeft gezegd

ge moogt hem gaan herkennen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

maar geen vrouwen
enkel de mannen
en mijn man
als het zo zit
wil ik mijn zoon niet zien
ik wil geen voorrecht
zij is de moeder
dan heeft mijn broer het gedaan

achteraf bekeken
had ik gewoon moeten gaan
wie had mij tegengehouden?
wie?

mijn broer heeft er weinig over verteld
kon hij niet

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik heb er zelf ook nooit veel naar gevraagd
dat kan ik niet

diegene die vragen stelt
dan moet ge ook verwachten
dat ge een antwoord krijgt

achteraf
hebben we dan gehoord
van een brandweerman uit ons dorp
dat hij ons menneke in zijn handen gehad heeft

dat is eigenlijk de enige
dat is de enige die naar ons toe
open kaart gespeeld heeft

ik heb de indruk
dat iedereen bang is
om iets te zeggen

ge zit in een sfeer
met die paters en zo
daar hangt veel rond
wordt veel rond gezegd
wat niet waar is
wat wel waar is
en terecht

ik denk
ik heb de indruk
dat die paters
een absoluut verbod

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

gebod gekregen hebben
van hun mond te houden
ik denk van het bisdom

we hebben nooit een officiële uitleg gekregen
dat is één

en ten tweede

wij hebben ook nooit niemand gezien thuis

we zijn eigenlijk bij niks betrokken geweest
bij niks

dat is allemaal

boven ons hoofden heen gebeurd

niks konden we regelen

zelfs niet de kleur van de kist

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

we waren van geen tel precies
ik weet ook niet wat hij aanheeft
ik heb de kans niet gekregen
om te zeggen
ik doe hem een schoon hemdje aan
of een schoon –
niks

op dat ogenblik
durfden wij daar niet tegen in te gaan
wij waren gebroken
ik ben nogal mondig
ik zou nogal veel durven
maar toen
toen waart ge
gelijk de grond

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

weggeblazen

we kregen een brief in de bus

‘schikkingen voor de begrafenis’

de kisten en de doodsprentjes

zijn eenvormig

daarover wordt geen discussie gevoerd

er is een streng verbod

voor gelijk welk familielid

om het kind na identificatie nog te zien

alleen de zeer nauwe familie

mag naar de officiële plechtigheid komen

daarvoor worden kaarten uitgedeeld

kaarten

we hebben kaarten gekregen

maar geen goede

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

wij werden in een hoek geduwd
achter een pilaar
we konden dat kistje amper zien

helemaal vooraan
zaten de politici
en de prominenten
de minister van onderwijs
die was zo vrank
dat hij niet wachtte tot het einde van de mis
maar die stapte buiten
gelijk een militair
met zijn witte handschoenen

als ge geen tijd hebt

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

blijf dan weg!

dat ben ik nog niet kwijt

ik ben heel opstandig geweest

en kwaad

op die paters

en op God ook

op alletwee

ik heb altijd zo geprobeerd

om mijn best te doen

in mijn gezin

met mijn omgeving

en dan krijgt ge zo klappen

waar heb ik

hoe dikwijls dat ik dat gezegd heb

waar heb ik dat verdiend?

dat zit nog altijd ergens

kijk

ik gooi geen stenen

maar ik denk altijd

als er maar één iemand geweest was

die dat daar moest zijn

dan was dat niet geweest

als daar maar één iemand geweest was

ik weet niet wie

maar

als daar maar één pater geweest was

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dan had dat niet kunnen gebeuren

dan hadden ze die jongens daar toch uitgetrokken

dat kan toch niet

nee

ik mag er niet teveel

dat is een punt

daar heb ik het nog altijd moeilijk mee

ik neem aan

hij was een tas koffie gaan drinken

dat ge niet altijd erbij kunt zijn

ik gooi geen stenen

maar ik vind

ge neemt uw verantwoordelijkheid te licht

als dat een slaapzaal is van zestig mensen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ik kon die pater niet zien

als ik die ergens zag dan

hhohhrrrrrr

drie jaar geleden

heb ik hem

een brief geschreven

van mij afgeschreven

wat ik toen dacht

niet scheldwoordachtig

niks niks

geen verwijt

dat heb ik niet gedaan

zo leef ik niet

alleen maar om te zeggen

ik ben ik

en

gij zijt gij

waarom doet ge dat?

uw mond houden?

voelt ge niet

dat dat niet juist is?

zoudt ge dat nu nog doen?

uw mond houden?

ik wil eens met u praten

niks teruggekregen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

nee

hij heeft niks van zich laten weten

ach

wat hebben wij daar aan?

dat we opnieuw beginnen te roeren

ik ben nog altijd kwaad op die man

maar ik

ik voel genoeg nu

wat ik nu voel

wat heb ik eraan?

opnieuw mijn eigen leven overhoop gooien

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

weer een heel stuk van mijn leven

en ik heb kinderen

ik heb kleinkinderen

ge gaat niet zoiets doen

en uw jas afschudden

en zeggen

het is weg

dat blijft lang plakken

ach ja

mijn kop zit soms zo vol

de dokter

heeft ons naderhand gezegd

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

als ge in een rookruimte zit
en ge ademt drie keren
dan zijt ge dood

ge kunt dat niet lossen
ik ben veel naar het kerkhof geweest
alle dagen

lang lang lang
lang heb ik dat gedaan
heel lang

ook 's nachts soms
dan kreeg ik dat op me
en dan moest ik

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

op den duur dacht ik

ik ga maar

dan was ik ook weer rustig

dat ik daar geweest was

ik kon daar niks gaan doen

staan wenen

ik heb lang getreurd

heel lang

ik liep soms op straat

dat ik niet goed meer wist

wat ik deed

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

gelaten

heel gelaten

van de spuiten

dat had ik niet graag

maar ik moest

want ik werd veel te boos

dat maakte mij ook niet goed

en ik had ook

mijn kinderen

waar ik voor moest zorgen

ge moet ook

als die vijf thuiskwamen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

en het eten was klaar

dan wist ik

dat ik daar niet moest zitten te wenen

dat verwijt ik mij wel soms

dat ik heel lang geen moeder ben geweest

dat ik eigenlijk geen moeder was

voor mijn kinderen

in niks had ik goesting

ook niet om eens lief te zijn voor mijn man

er was van niks geen sprake

zwijg stil

ik kon niet lief zijn

wie zou

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

als ge vol zit tot daar van verdriet

wie zou dan denken

aan een beetje

seksualiteit

dat kunt ge toch alleen

als ge u goed voelt

we zijn nu soms veel meer lief

als over zoveel jaar terug

als we mekander mogen vasthouden

als we bij mekander in bed liggen

dan zijn we gelukkig

we hebben veel met elkaar gepraat

we zijn nogal babbelaars

en ook veel naar mekander geluisterd

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

dat heeft ons veel geholpen
we hebben ons erdoor geslagen

er zijn heel wat andere koppels
bij wie dat niet gelukt is
er zijn er heel wat uit elkaar
sommigen gestorven
van verdriet

dat is een lange weg
maar
tijd heelt de wonden
het is precies
of daar een rand rond getekend wordt
dat is mooi
allez

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

als ik mooi kan zeggen

maar ik denk het wel

ik heb al dikwijls gedacht

niet dat het bij iedereen zo moet zijn

maar

als er een tegenslag komt

dat er toch altijd iets positief is

dat we niet kennen

maar we kunnen dat ondervinden

door samen goed door te leven

we hebben altijd heel fijn samengeleefd

we hebben altijd geprobeerd

we moesten ook

we moesten dat compenseren

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

wij moesten dat goedmaken

we moesten dat opvangen

dat is de moeilijke weg

we hebben iets moeilijks ervaren

maar de verbondenheid die we hebben

is heel sterk

ik weet niet

of dat zo geweest zou zijn

als ons menneke er nog was

ik ben eens

een autostopper opgeladen

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

in Leuven
aan de brug voor Diest
stond dat manneke
autostop te doen
ja gestopt
ik weet niet meer hoe hij heette
toen heeft hij zijn arm laten zien
die was verbrand geweest
en dan vertelde hij
dat hij daar in die slaapzaal zat
dan laadt ge eens iemand op
en dan is dat just –

dat moet lukken
dat moet zo zijn

NOTITIES

23 januari 1974. Er breekt brand uit op het college van Berkenbos, Heusden-Zolder (B). Drieëntwintig jongens in de slaapzaal van het internaat laten het leven. Niet enkel de regio, maar het hele land wordt in diepe rouw gedompeld.

Ook vandaag laat de brand nog steeds zijn sporen na. De tijd lijkt de wonden amper te helen. Vanuit research en interviews probeerden we het verleden te reconstrueren en gingen we op zoek naar hoe deze gebeurtenis nog steeds doorwerkt.

Deze theatertekst is geïnspireerd op de feitelijke gebeurtenissen. Het is geen waarheidsgetrouwe reconstructie van de werkelijkheid, maar een verbeelding ervan.

De stemmen uit deze tekst zijn samengesteld uit verschillende getuigenissen en bronnen.

Met name de interviews met overlevenden, nabestaanden en hulpverleners hebben de taal, de zinsbouw en het ritme van deze theatertekst mee bepaald.

WOORDENLIJST

allez: tussenwerpsel; komaan, vooruit

autostop doen: liften

autostopper: lifter

beddeke: bedje

Cha-Cha: chocoladereep

CVP: Christelijke Volkspartij; later: CD&V

de mijn: de steenkoolmijn

dienst 900: tot midden jaren '80 in België nood-

nummer voor dringende brandweer- en

medische hulp

domp: dichte rook

effekes: even

gelijk zot: als een gek

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

inplekken: inplakken

Isenheimer altaarstuk: bekendste werk van

Matthias Grünewald; begin 16e eeuw –

laatgotische schildertraditie; te

bezichtigen in het Unterlinden-museum

in Colmar (F)

jong: jongen

just(e): juist(e)

kabaske: zak, tas

kotjes: gaatjes

make: mama

mekander: mekaar

menneke: jongen

moussekes: schuimrubberen propjes; gebruikt bij

verzorging van brandwonden

ocharmkes: uitroepen van medelijden; ocharme

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

ochot: uitroep van medelijden; o god

pateeke: tompoes

rijkswacht: een landelijke politiedienst in België;
op militaire leest; tot 2001

se: wordt gebruikt om nadruk te leggen op een
scheldnaam

seffens: straks

tas: kop

tegoei: zoals het hoort

tiens: bevestigend tussenwerpsel

valies: koffer

voetbal Beringen: Beringen FC was een Belgische
voetbalclub (1924-2002); speelde meerdere
seizoenen in Eerste Klasse

zeurpie: zeurpiet, zeurkous

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

Berkenbos: plaats in Limburgse gemeente

Heusden- Zolder (B); hier vond de
collegebrand plaats

Diest: stad in Vlaams-Brabant (B)

Genk: stad in Limburg (B); met steenkoolmijn-
verleden

Hasselt: hoofdstad van Limburg (B)

Heusden: deel van Limburgse fusiegemeente

Heusden-Zolder (B); met steenkoolmijn-verleden

Jan Van Rompaey: Vlaams radio- en

televisiepresentator; o.a. van human interest-
programma 'Echo'

Leburton: Belgisch politicus bij PSB, premier in twee regeringen, moest aftreden na twee schandalen (RTT-schandaal en Ibramco-affaire)

Leuven: hoofstad van Vlaams-Brabant (B)

Runkst: deelgemeente van Hasselt (B)

Tindemans: Belgisch politicus bij CVP (later CD&V) en minister van staat (1922-2014); premier van twee regeringen; behaalde het meeste voorkeurstemmen in de Belgische geschiedenis

VTM: Vlaamse Televisie Maatschappij, commerciële omroep

Vuur ging in première op 20 juni 2015 in de Luchtfabriek (voormalige steenkoolmijn) in Heusden. Het was de eerste première van het nieuwe theaterhuis Het nieuwstedelijk (Leuven, Hasselt, Genk).

Christophe Aussems zorgde voor research, interviews en tekst. Die tekst ontwikkelde hij in nauwe samenwerking met Els Theunis.

Alle stemmen worden gespeeld door Jonas Van Thielen. De muziek is van Bert Hornikx en Myrthe Luyten.

www.nieuwstedelijk.be

Opvoeringsrechten: www.deauteurs.be

Dankjewel aan onze ploeg van Het nieuwstedelijk.

Dank Kishan, Ellen, Els voor jullie geduldige

camera- en typwerk, Alexander en Adriaan voor

jullie scherpe blik en luisterend oor. Dank Selm

Wenselaers, Sindy Helsen, Stijn Tormans en Erik

de Soir voor jullie advies en de inspirerende

gesprekken.

Bijzondere dank aan alle geïnterviewden die hun

verhaal vertelden.

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

De voorstelling *Vuur* werd gemaakt in coproductie met MUZE Heusden-Zolder en in samenwerking met Sint-Franciscus College Heusden-Zolder, Gemeente Heusden-Zolder en Muziekodroom Hasselt.

Christophe Aussems (1975) is theatermaker bij Het nieuwstedelijk (Leuven, Hasselt, Genk). Hij studeerde aan de Acteursopleiding van Toneelacademie Maastricht. Aussems is één van de oprichters van theatermakershuis de Queeste, waarvan hij ook jaren artistiek leider was. Daar investeerde hij in het insceneren van nieuwgeschreven theaterteksten en vertaalde hij verschillende toneelstukken. Zelf schreef hij een reeks theaterteksten, vaak gebaseerd op interviews. Sinds de fusie van de Queeste en Braakland/ZheBilding tot Het nieuwstedelijk is Aussems één van de vaste theatermakers van het huis.

Toneelwerk

Vuur – 2015

Schroot – 2015

Vroenhover Brug – 2010

Herbricht/Voulwames – 2009

Arbeid/Afscheid De Ford – 2005

Shock – 2002

En plots – 2002

Kooningskinderen – 1998

Vertalingen

Crazy Gary Mobile Disco – Gary Owen – 2004

Genua 01 – Fausto Paravidino – 2003

Haarmann – Marius von Mayenburg – 2003

© 2015, Christophe Aussems@Els Theunis

Stallerhof/Geisterbahn – Frans Xaver Kroetz – 2002

Het Schaamhaar – Ernst Happel – 2002

Het toneelwerk en de vertalingen bij de Queeste zijn meestal gemaakt in samenwerking met anderen.

Meer info op de archiefwebsite www.dequeeste.be

Els Theunis (1974) is dramaturge en artistiek coördinator bij Het nieuwstedelijk. Ze studeerde Germaanse Letteren in Leuven en Oxford en Theaterwetenschap in Leuven. Van 1997 tot 2001 was ze dramaturge bij Theater Malpertuis. In 1997 was ze mede-oprichter van muziektheater Braakland/ZheBilding dat in 2015 met de Queeste samensmolt tot Het nieuwstedelijk. Als dramaturge werkte Theunis voor uiteenlopende regisseurs en theatermakers als Stijn Devillé, Adriaan Van Aken, Sam Bogaerts, Alexandra Koch, Ruud Gielens, Jessa Wildemeersch en Sara Vertongen. Daarnaast had ze een belangrijke bijdrage in het tot stand komen van nieuwe

theaterteksten van Kris Cuppens, Pieter Genard,
Sara Vertongen, Simon De Vos en vooral Stijn
Devillé. *Vuur* is haar eerste samenwerking met
Christophe Aussems.